

«Фінансово-банківські та адміністративні послуги: проблеми управління та перспективи розвитку» : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м.Тернопіль 12-13 листопада, 2015року). –Тернопіль: Астон, 2015. –с.29-30.

Наталія Ментух
*к.ю.н., доцент, в.о. завідувача кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Тернопільський національний економічний університет*

Оксана Шевчук
*к.ю.н., доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Тернопільський національний економічний університет*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Ринок фінансових послуг в Україні динамічно розвивається – росте кількість споживачів, фінансові продукти стають більш різноманітними і складними, поглиблюється інтеграція в світові ринки. Одночасно споживачі фінансових послуг зазвичай не мають достатньої інформації та знань і при виборі послуги не завжди можуть оцінити рівень ризиків і/або свої майбутні фінансові зобов'язання та порівняти умови, що пропонуються різними компаніями на ринку.

Проблематика правового регулювання діяльності Національного банку України широко обговорюється у науковій літературі, зокрема у працях: В. Міщенко, А. Мороза, М. Савлука, А. Савченко, В. Стельмаха, С. Тигіпка, В. Ющенко, К. Цвайгерта, Дж. Гольда, Ф. Вуда, Ф. Канна, Г. Бермана, Дж. Фридланда, Р. Циммерманна, И. Шихата та ін.

Заходи, що наразі проводяться державою для захисту прав споживачів фінансових послуг залишаються обмеженими та фрагментарними. Зараз є нагальна необхідність створення нормативної бази для системного регулювання відносин у сфері фінансових послуг, розробки механізмів, що забезпечать більш високий рівень захисту прав споживачів. Такі механізми, поміж іншого, мають містити вимоги щодо надання інформації фінансовими установами, створення механізмів досудового розгляду скарг та вирішення спорів, захист

споживачів від нав'язування послуг, захист приватної інформації тощо. З цією метою необхідно внести зміни до законів України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [1], «Про захист прав споживачів» [2], «Про страхування» [3], «Про недержавне пенсійне забезпечення»[4].

Метою державного регулювання сфери захисту прав споживачів фінансових послуг є покращення доступу споживачів до якісних фінансових послуг, забезпечення можливості вільно вибирати послугу та фінансову компанію, захист споживача від дискримінації та зловживань з боку фінансових установ.

Розвиток системи захисту прав споживачів сприятиме: 1. вирішенню суперечливих норм законодавчої бази у частині повноважень державних регуляторів здійснювати захист прав споживачів; 2. підвищенню рівня поінформованості ринку фінансових послуг для забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг; 3. створенню умов для споживачів фінансових послуг щодо вільного вибору при укладенні угод[5; с.61].

Розвиток та регулювання системи захисту прав споживачів фінансових послуг повинен ґрунтуватися на: 1. правовому, організаційному, стабільному та надійному врегулюванні захисту прав та інтересів споживачів фінансових послуг; 2. послідовному наближенні законодавства України, що регулює сферу захисту прав споживачів фінансових послуг до законодавства Європейського Союзу; 3. максимальній відповідності діяльності у частині повноважень державних регуляторів для здійснення захисту прав споживачів.

Отже, основними завданнями побудови ефективної системи захисту прав споживачів фінансових послуг є: законодавче забезпечення повноважень державного регулятора здійснювати захист прав споживачів, а також посилення норм до розкриття інформації для фінансових установ. Держава повинна ввести заборону на законодавчому рівні щодо практики нав'язування послуг чи їх провайдерів та здійснювати нагляд за дотриманням такої норми відповідними

органами нагляду. З метою підвищення рівня захисту найбільш уразливих верств населення від втрати ними своїх грошових заощаджень держава створюватиме фонди гарантування за рахунок внесків небанківських фінансових установ [5; с. 41]. Держава гарантує захист приватного життя громадян України від можливого незаконного використання інформації, що стосується їх особисто. Зокрема вимагає визначення, яка інформація, що надається небанківським фінансовим установам споживачами інформації, є персональними даними і виробити механізми гарантування обмеженості доступу до них.

Література:

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 року № 2664-III// Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1. – Ст. 1.
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 30. – Ст. 379.
3. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР// Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 78.
4. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 липня 2003 року № 1057-IV//Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 47-48. – Ст.372.
5. Дмитрієва О. Поняття та характеристика ринку фінансових послуг. /О. Дмитрієва // Банківська справа. – 2013 . – №3. – С.61.
6. Ковальчук А. Правові колізії у законодавчому забезпеченні фінансових відносин / А. Ковальчук // Банківська справа. – 2004 . – №3. – С.41.